

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 4.

V Ljubljani, 26. prosinca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavljjanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Naše časopisje. — Naš denarni zavod. — Žičkar in celjska okoliška dekliška šola. — V uvaževanje. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati.

Naročajte in širite naš list!

Naše časopisje.

Dokazana resnica je, da je časopisje moč, velesila. Vsak stan si prizadeva, da podpira tisto časopisje, ki podpira njega. Tako bi si moral prizadevati tudi naš stan, da podpira svoje časopisje.

Napredno naše učiteljstvo si je samo ustanovilo in tudi skoro samo do danes vzdrževalo troje časopisov: »Učiteljskega Tovariša«, »Popotnika«, in »Zvonček«. Ti listi izhajajo že lepo vrsto let, »Učiteljski tovariš« je sedaj celo najstarejši slovenski list. Vzdrževanje teh listov je stalo mnogo truda, mnogo žrtev. A eno smemo poudarjati: trud in žrtve niso bile zaman!

Brez samohvale smemo trditi, da je učiteljstvo mnogo tega, kar ima, pridobilo s pomočjo našega lista. Vedno smo se zavzemali za njegove pravice in koristi. Dokaz temu je jeza, ki jo kuhajo do nas v višjih in visokih krogih. Nismo iskali koristi in nismo zagovarjali teženj posameznikov, temveč vedno nam je bil pred očmi blagor celokupnega učiteljstva. Budili in utrjali smo samozavest in stanovski ponos. Organizovali smo vojsko.

Lepo število je tistih, ki so z nami enih misli. A to listu ni dovolj. Nimamo nobenega fonda, da bi z njim pokrivali stroške, ki nam jih povzroča tedensko izdajanje »Učiteljskega Tovariša«. Navezani smo sami nase, zakaj tolikokrat zatrevana ljubezen do učiteljstva se izpričuje večinoma v besedah. Malo je tistih, ki bi segli v žep in naročili naš list. Ljubezen naših prijateljev je v večini platonska, ki nima od nje nihče ničesar, kvečjemu slepci.

Svoje liste moramo plačevati sami. Celó v tistih vrstah, ki so nam po stanu najbližje — v vrstah srednješolskega učiteljstva — je tako malo zanimanja za naše delo in naše napore, da je to dejstvo naravnost žalostno. V ravnokar imenovanih krogih prevladuje še danes mržnja do navadnih »šomaštrov« in do našega stanu, do »šomaštrije«. Tako govorijo. Dokazuje imamo za to. Ako se že c. kr. gospodje boje našega političkega glasila, bi jim bila dolžnost, gmotno in

s peresom podpirati »Popotnika« in svojim otrokom naročiti »Zvonček.« A koliko je takih?! Malo, malo!

Odkrito moramo priznati, da ne zija nikjer med srednješolskim in ljudskošolskim učiteljstvom tolika globina nego pri nas. N. pr. na Češkem in Hrvaškem hodita ta dva glavna faktorja, ki dvigata narodno kulturo, roko v roki. Češki in hrvaški srednješolski učitelj ne kaže svoje akademične izobrazbe s tem, da prezira svojega ljudskošolskega tovariša, ampak svojo oliko in izobrazbo izpričuje s tem, da stoji ob strani ljudskošolskemu tovarišu na službo narodnemu delu. Kdaj se je zgodilo pri nas, da je prišel na zborovanje »Zaveze« srednješolski učitelj, pozdravil zborovalce v imenu svojih tovarišev in ponudil roko v skupno delo? Pri nas se to še ni pripetilo. V Zagrebu že. Morda je vzrok tej hladni rezerviranosti in deloma tudi neutemeljeni in neopravičljivi oholosti to, ker nima naše srednješolsko učiteljstvo prav nobene organizacije. Vsak živi zase, ker ne poznajo skupnosti. V organizaciji se navzame človek zavednosti in moštva, pride do prepričanja, da ni nobena služba sinekura, nego da je treba povsod večnega boja, večnega dela, večnega napredovanja. Naše življenje je boj, naš smoter nepredek.

O tem bi se dalo pisati še mnogo, a ni danes to naš namen. Dovolj je, da smo konštatovali žalostno resnico.

Navezani smo sami nase, a tudi pri nas — to bodi povedano glasno! — ni vse tako, kakor bi moralo biti in kakor bi bilo lahko. Če čitamo poročila o zborovanjih raznih učiteljskih društev, dobimo tamkaj skoro stalno točko o brezbriznosti in nezavednosti nekaterih tovarišev in še bolj tovarišic. Človek prihaja do prepričanja, da se taki ljudje sramujejo svojega stanu in družbe svojih stanovskih bratov in sester. Mi namreč ne smatramo za učitelja in učiteljico tistega, ki ima v žepu zrelostno in usposobljenostno izpričevalo, temveč oni je učitelj in učiteljica, ki se kaže kot takega pred vsem svetom in je živa veja na deblu naše organizacije.

Ne smatramo za svoje zavedne tovarišice in tovariše tistih, ki se nosijo v modernih krogih in hodijo svoja pota, v zahrbtnem zabavljanju čakajoč, kdaj jim pade zrelo jabolko v roke. Tudi tistih ne štejemo med svoje, ki jim je smoter zabava in veselje, a ki ne store niti toliko, da bi čitali učiteljske liste. Če hočemo imeti bodočnost, moramo izrabiti

sedanjost z delom, bojem in pogumom. Gospodstvo je za lenuhe in kapitaliste, za nas so demokratska načela!

2000 nas je. Ali bi ne imel »Učit. Tov.« lahko najmanj toliko naročnikov? Ali bi me ne bilo v dno duše sram, če me kdo praša, sem li naročnik svojega glasila, pa bi mu moral odgovoriti, da nisem?! Ali bi »Popotnik« v enakem številu lahko ne romal vsak mesec med svet? Ali bi ne pridobil lahko vsakdo »Zvončku« vsaj dveh naročnikov, da bi štelo njih število tisoče?! Hipoma bi prenehale večne tožbe naših upravnikov, zakaj naša organizacija bi pridobila čvrsto materialno podlago, in naši listi bi se razvili do popolnosti. To bi bilo učiteljstvu samemu v korist.

Tako pa živitarimo in z največjimi žrtvami vzdržujemo to, kar sta zasnovala navdušenost in smisel za organizacijo!

Žal, da ne bodo čitali teh opravičenih očitkov tisti, ki so jim namenjeni, ker ne čitajo učiteljskih listov. Zato naj poskrbe naši zvesti prijatelji, da bodo zvedeli o tem, kar pišemo danes. Tem zvestim prijateljem velja samo ena prošnja: Agituj!

Ako ne, pojdemo nazaj in ne naprej!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca grudna 1905 K 183.314-97.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Žičkar in celjska okoliška dekliška šola.

Državni poslanec in nekdanji celjski vikar Žičkar, ki je bil v zasebnem in tudi javnem življenju koncilijanten mož, vendar tudi ni bil brez napak, kakor sploh ni noben človek, ki je pod kožo krvav, čeprav je blagoslovljen. Uprav smešno se nam toraj zdi, ako klerikalna lista »Slovenski gospodar« v Mariboru in »Slovenec« v Ljubljani kujeta iz Žičkarjevih političnih napak slavo v — deveta nebesa.

Ne govorimo radi o rajnih politikih, ki so si na tem ali onem polju pridobili nekaj zaslug za slovenski narod. Nikakor nam pa ne bo nikdar ugajalo, ako se napačnemu političnemu delovanju pojo tirade. In tako je s celjsko okoliško dekliško šolo.

O tej šoli je že marsikateri klerikalec porabil zadnji čas precej črnila v gori imenovanih listih, sodeč iz svojega omejenega vidika, ter s tem pokazal, da ne pozna niti osnovnih pojmov o ljudskem šolstvu. Črevlje naj sodi kopitar!

Ko se je sedanji ljudsko-šolski zakon, pozneje neliko izpremenjen, uveljavil l. 1869, so bili v Celju še lepi časi. Ker so bili že takrat na okoliški šoli premajhni prostori, je dalo takrat celjsko mesto — sedaj ultra nemško — prostor za en razred na razpolago v sedanjih sobah celjskega muzeja.

Tako je bilo takrat. Danes je ljut boj, ali se sme s sople za deško in dekliško šolo staviti v celjskem mestu, katerega šolsko okrožje leži zunaj mesta, a v Gaberjih n. pr. ne vedo, kje se začne in neha mesto in kje okoliška občina s šolskim okrožjem.

Po tem občenem razloženju pridemo do rajnega Žičkarja, ki je bil mnogo let vikar v Celju ter posegel s svojim vplivom v šolske razmere okoliške šole.

Prepričani smo, da je mož morebiti imel najboljšo voljo, da koristi slovenskemu narodu, samo da je svoje delovanje utemeljil na napačnih premisah.

Žičkar je hotel imeti posebno dekliško šolo za okolico, na kateri naj poučujejo nune. Ker takrat niso gledali na to, da se dekliška šola ustanovi postavnim potom, si je zabil v glavo, da je treba ustanoviti zasebno dekliško šolo, na kateri naj poučujejo nune. Ker pa nadalje za zasebne šole nič ne prispeva deželni odbor, je ustanovil Žičkar kot celjski vikar »Katoliško podporno društvo«, ki je beračilo po vsem slovenskem Štajerju, da je zmoglo stroške za vzdrževanje zasebne nunske dekliške šole za okolico Celje. In tako se je Slovencem v mestu Celju in širši okolici naložil nepotreben narodni davek.

Ako velja šolski zakon, da se mora povsod, kjer se prekorači število šoloobiskujočih otrok, pomnožiti število razredov, bi se moralo to tudi zgoditi na okoliški šoli v Celju. Iz mešane ljudske šole, kakor je bila izprva, bi se morala ta razširjati po številu otrok v osemrazrednico do desetrazrednice. Takrat bi bil pa čas, da se ta mešana ljudska šola loči v samostojno dekliško in samostojno deško ljudsko šolo.

In kaj bi pomenilo to? Zdaj bi že imeli sistemizovane službe za dekliške razrede, ki jih danes nimamo in jih v kratkem še ne bomo imeli. Kak vrišč je nastal lansko leto ko so začele nune v Celju pobirati šolnino in so zaradi prenapolnjenja razredov mnogim deklicam odklonile sprejem. Ali je bilo tega treba? Zakaj pa niso izprva hodili po pravem potu?

Jako umevno je, da se deželni odbor štajerski, ki podpira le celjsko lažinemstvo, protivi ustanovitvi dekliške šole, ker rajši vrže nunam nekaj kron v podporo njihove zasebne šole, da si prihrani večje vsote za javne šole.

Kakor čujemo, so svojčas namignili krajnemu šolskemu svetu okolice Celje, naj v provizoričnem stanovanju ustanove nekaj razredov dekliške šole ter s tem za to sistemizujejo potrebne plače, ali to so odločilni gospodje iz gotovih posebnih vzrokov odklonili. S tem pa se je sistemizovanje služb za dekliško šolo okolice Celje zavleklo za — poznejše čase. Bog ve, do kdaj?

Očividno je, da pri teh političnih špekulacijah trpe le za šolo godni otroci, ki n. pr. obiskujejo deško šolo, nastanjeno v nesposobnem poslopju, ali nunske šole s šolnino ali pohajajo celjske ponemčevalnice ali so pa brez pouka.

Ako bi bili izbrali stavbišče za okoliško ljudsko šolo v okolici Celja, kamor pravzaprav sodi, bi bila vsa zadeva že davno rešena. Pri tem je še pomisliti, da dosedaj nastavljeno učiteljstvo okoliške šole celjske pri bodočih volitvah raznih poslancev ne bo odločilno merodajno, dočim bi morebiti utegnili biti pri volitvah v občinski zastop okolice Celje, zakaj občina okolica Celje ima itak vroč volilni boj.

Po tem razmotrivanju se vendar moremo začudeno vprašati, ali je bilo umestno, da je rajni Žičkar ustanovil »Katoliško podporno društvo«, ki naj na račun prostovoljnega narodnega davka vzdržuje zavod, ki ga mora v smislu šolskih zakonov vzdrževati deželni odbor. Ali naj štejemo to v zaslugo rajnemu Žičkarju? Nikakor ne! Kdor tega ne izprevidi, je zaslepljen klerikalec!

Da pa ne bo kdo mislil, da smo sovražniki nun na celjski zasebni dekliški šoli, mu lahko povemo, da bi ne imeli nič proti temu, ako bi se vzdrževalo zasebno dekliško meščansko šolo. Potem bi bile opravičene pobirati šolnino, ne pa zdaj za navadno občo dekliško šolo, ki mora zanjo skrbeti dež. odbor. Postopanje postavnim potom je do zdaj skoraj povsod dovedlo do zaželenega uspeha.

Dopisniki »Slovenskega gospodarja« in »Slovenca« pa morajo iz tega spoznati, če so morebiti — resnicoljubni, da se njih najboljši možje lahko motijo, ako niso v šolskih stvareh dovolj poučeni. Ali jim naj potem njihove napake štejemo v zasluge? Pameten človek tega ne bo storil. Zato vam pa damo potreben nauk: Ostanite pri svojem koritu!

V uvaževanje.

Ako nas znamenja ne varajo, ima »moderno risanje« toliko življenske energije v sebi, da mu je zagotovljen trajen obstanek v vrsti ljudskošolskih predmetov.

Življensko sposobnost »modernega risanja« je najbolj pokazala minula šolska razstava v Ljubljani. Uspehi naravnost čudoviti!

Vendar nam pa ta razstava — kar se tiče »modernega risanja« — ni pokazala one naravne poti, po kateri hodi učitelj z učenci, da doseže vsaj »minimalne zahteve modernega risanja«. Na te razstavi smo videli mnogo in nič. Mnogo je videl oni, ki ga prevlada hipna vnanost, videl pa ni nič oni, ki išče v vsakem predmetu »duše«.

Ako nas spomin ne vara, se pripravlja tam v nemškem Gradcu nekaka enketa, da izda genetično pot, ki naj pripravi ljudskošolskega učitelja na to, da doseže vsak vsaj »minimalni maksimum« ravno v ljudski šoli v »modernem risanju«.

In Slovenci? Naj li zopet čakamo, da dobimo iz tujine navodilo za to strujo? Menim, da ne!

Ako c. kr. dež. šol. svet kranjski ni mogel oživitvoriti onega obljubljenega risarskega tečaja*) zaradi večne suše državnih blagajnic, posebno če se tiče kake dobrote, izkazane Slovincem, — svetujemo mu sledeče v blagohotno uvaževanje:

C. kr. dež. šol. svet kranjski skliči enketo priznanih strokovnjakov v »modernem risanju« — ne samo teoretikov, temveč i praktikov — ki naj sestavi enotno učno pot za »moderno risanje«.

Ker pa zahteva ravno »moderno risanje« mnogo mnogo nazoril — brez teh je vsak uspeh izključen, — in ker je pa naša dežela — to je vojvodina Kranjska — tako ubožna, dovoljujemo si v svoji skromni zahtevi iti še dalje, in sicer:

C. kr. dež. šol. svet kranjski ukreni potrebno, da se risarije v »modernem žanru«, ki jih izvrše ljubljanski pripravniki ali pripravnice, darujejo posameznim šolam širom Kranjske, posebno onim, ki že sedaj goje »moderno risanje«. S tem ne bo c. kr. dež. šol. svet kranjski le neverjetno veliko olajšal dotičnim učiteljem dela, temveč bo storil tudi premnogo v povzdigo estetičnega čuta dotično šolo obiskujočih otrok. In ravno gojenje estetičnega čuta v ljudski šoli je nekako prvo pravilo prave otroške vzgoje. Saj že Pavel Heyse poje nekje v svojih sonetih:

»Gesegnet Volk! Dir wird das Glück zu Teile,
den Sinn für Kunst in früher Sonntagsfeier
schon mit der Milch der Mutter einzusaugen.«

Iv. Šega.

*) Čudno, Kočevarji so ga pa takoj dobili!

Uredn.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Razposlal sem na vse člane poštne položnice, da vplačajo prispevek za l. 1906. v znesku 2 K in 10 h za stroške. Prosim, da se odzovejo člani čimprej, da morem urediti račune. Naj se me ne muči z nadležnim izterjevanjem, ker mi ne preostaja časa, pa tudi stroški so. Letos bo občni zbor »Jubilejske samopomoči« skupno z zborovanjem »Zaveze« v Došanju.

Nekateri člani še dolgujejo za zadnji slučaj smrti; tem sem označil njihov dolg na listku.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 2. svečna ob eni popoldne v Šmarju. Vzpored: Zapisnik in dopisi. Poročilo tajnika in blagajnika. Volitev novega odbora in delegatov. Razprava: Naše delo in vzori. Slučajnosti. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učit. društvo za celjski in laški okraj zboruje dne 2. febr. t. l. v navadnih prostorih ob pol 12. uri predpoldne po nastopnem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. Nadaljevanje g. prof. Kožuha podavanja o kartografski projekciji. 4. Iz šolske prakse. (Ob 9. je pevska vaja. Na vzporedu: 3 Pauknerjevi mešani zbori in Rastin »Ponočni stražnik« — moški zbor.)

K obilni udeležbi vljudno vabi

Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 1. februarja 1906 ob 10. dopoldan v šoli Leitersberg. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila. 4. Predavanje (g. dr. Bezjak). 5. Volitve. 6. Predlogi in nasveti. Tovariši in tovarišice! Pri tem zborovanju bomo imeli priliko, slišati in povedati marsikaj, kar pojde iz srca v srce. Na obilno svidenje Vam tedaj kliče

Avguštin Požegar, t. č. načelnik.

Ljutomersko učiteljsko društvo ima glavno zborovanje dne 1. svečna 1906 v Ljutomeru na Franc-Jožefovi šoli ob pol 11. uri dopoldne. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila: a) tajnikovo; b) blagajnikovo. 4. Podavanje o čebelarstvu. — Podava g. kolega Krebs iz Prevalja na Koroškem, in sicer: a) materialna korist čebeloreje; b) korist čebeloreje za kmetijstvo; c) čebeloreja — sredstvo k omiki in izobrazbi ljudstva. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. Najvljudneje vabi odbor.

Ormoško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor v četrtek, 1. februarja t. l., v ormoški slovenski šoli. Začetek ob pol 11. uri predpoldne. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Podavanje o čebelarstvu. 4. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 5. Volitev novega odbora in treh pregledovalcev društvenih računov. 6. Predlogi in nasveti. — Eno uro pred zborovanjem je odborova seja. Vse člane, kakor tudi tiste, ki žele na novo vstopiti, vabi vljudno odbor.

Učiteljsko društvo konjiškega okraja je imelo zborovanje 4. t. m. v Konjicah. Udeležba je bila nekoliko bolja kot zadnjič, vendar bi bilo želeli boljše. Mlačnost do stanovskih zadev je v sedanjih resnih časih nedopustna. — Gosp. Mir. Kožuh je kot predsednik navzoče pozdravil in jim čestital k novemu letu. Posebno je pozdravil 2 nova člana, in sicer gđc. Kavčičevo iz Žreč in gosp. Krhlanka iz Čadrama. Zapisnik zadnje seje se z malimi opazkami odobri. — V pretečenem letu je imelo društvo 28 članov, 180 K 62 h dohodkov in 124 K 26 h stroškov, torej 56 K 36 h prebitka — Tovariš Pukmeister je poročal o letošnji dež. učit. skupščini v Gradcu. — Društvo sklene, da se obrne na »Zavezo« ter prosi pojasnila glede nekega računa, ki ga je prejelo. Tov. Serajnik Lovro ml. protestira, da bi se spodnještaj. učit. zvezi usiljevalo »Verbandovo« glasilo, posebno ker se je glasilo določilo, ne da bi se spodnještaj. učit. zvezo kaj vprašalo, ampak je vsakemu

slobodno, kateri časnik si hoče naročiti. — Društvo se popolnoma strinja z resolucijo, ki jo je stavil nemški »Lehrerverein« v Mariboru, v kateri se obžaluje, da je nemška večina v štaj. deželnem zboru odklonila prošnjo učiteljstva za pravično uračunanje podučiteljskih let med službena leta, medtem, ko so se dobila sredstva za izboljšanje gmotnega stanja drugim, že sedaj boljše situiranim deželnim uslužbenecem. Zahteva se pravica in obsoja protekcija. Prihodnje zborovanje društva se določi na dan 8. marca v Konjicah.

Ptujsko učiteljsko društvo je imelo dne 4. januarja t. l. svoj občni zbor. Če čita človek, da bo občni zbor, bi gotovo pričakoval obilne udeležbe, no, pa pri nas bi se tudi gotovo motil. Dosti se je poudarjalo že o tem v društvu, doma, pisalo se je že o tem, pa videti je, da so te besede popolnoma zaman... Tistih, ki jim veljajo, ni pri zborovanjih, tisti ki tudi ne čitajo opravičenih tožb poročevalčevih v Vašem cenjenem listu, g. urednik, ker ga nimajo naročenega. Tem bi bilo odveč govoriti, ti so suhe veje na drevesu naše organizacije.*) »S seboj pa vabim druge vas junake, katerih glava se vkloniti noče,« kdor še ni član, naj pristopi, kdor je član, naj se pridno udeležuje zborovanj. — Po pozdravu naznani gosp. predsednik pristop gđ. Svetke Lapajnetove iz Cirkovec. — Iz tajniškega poročila posnemamo, da je imelo društvo v preteklem društvenem letu 7 zborovanj, eno združeno z izletom na Vurberk, in troje predavanj. V svojem poročilu izraža željo, da bi se v bodočem letu pomnožilo število predavanj, ki bodo gotovo tudi privabila več zborovalcev, in kar bo dalo društvu znak dela in ne spanja. Dalje je poudarjal, da se v društvu samem dostikrat ozira na osebe, ne pa na stvar, ko nam mora biti vendarle za celokupnost, za trdno močno organizacijo, ne pa da stopajo v ospredje osebe. Svoje poročilo je končal z besedami: »Delajmo in povzdignimo svoje učit. društvo na višjo stopnjo ko je zdaj, da ne bo med zadnjimi, ampak med prvimi!« — Blagajniško poročilo nam je pokazalo gmotno stran društva, prebitka 12:14 K. Za overovatelja računov se določita g. A. Pogrujc in gđ. M. Duller. Da se spravi blagajna v boljše stanje, pa se sklene opustiti nekatere časopise, ki nimajo aktualne vrednosti. — Pri volitvah sta bila voljena po vzkliku skrutinorjem tovariša Fr. Cvetko in Mirko Marinič. Po listkih sta bila voljena za predsednika tov. J. Kopic — Ptujška okolica in za podpredsednika tov. Fr. Šorn — Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Odbor pa se je per acclamationem konstituiral tako: tajnika: Mirko Marinič in Pavel Flerè — oba od Sv. Marka, blagajničarica: gđ. M. Luknar — Ptujška okolica, knjižničar: Val. Kajnih — Ptujška okolica, odbornika: A. Klanjšček — Hajdin in Mihael Vauhnik — Sv. Marko, učitelj glasbe in petja R. Kocmut — Sv. Barbara. — Poročilo zastopnika v okr. šol. svetu se vzame z zahvalo na znanje, in se ga prosi, naj vpliva na to, da se napravi pri okr. šol. svetu jasnost z obravnavanjem šolskih zamud, da se bo pravilno postopalo s kaznimi. — Po zahvali g. predsednika za zaupanje njemu kakor tudi odboru in po zahvali tajniku g. Flerétu in blagajničarici iz l. 1905. gospé Kauklerjevi se zaključi zborovanje.

Dovolite mi, g. urednik, še par besed o zborovanju meseca decembra.

Takrat sta pristopila k društvu tovariša Simon Petrovič in Mirko Reich — oba od Sv. Lovrenca na Dravskem polju. Na dnevnem redu so bila poročila delegatov dež. skupščine štajerske, delegatov »Zavezinih,« »Lehrerbunda« in »Zveze štaj. učit. društev.« Iz posameznih poročil naj omenim besede zastopnika pri dež. skupščini, s katerimi je poudarjal izborna organizacijo gorenje- in srednještajerskega učiteljstva in njegove požrtvovalnosti in pa opazke »Zavezinega« zastopnika, ki je imel lepo dolžnost, pohvaliti učiteljstvo našega okraja, da namreč največ dolguje »Popotniku« od vseh drugih okrajev slovenskega učiteljstva. — Med navsoti je izreklo učiteljstvo našega okraja tople simpatije kranjskim tovarišem-trpinom in nado, da vztrajajo naprej v svojem boju kot eden mož, dokler se jim ne bodo vremenjena zjasnila.

*) Žal, da je še mnogo takih!

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je imelo svoje glavno zborovanje 6. dne januarja t. l. ob 12. uri v prostorih deške okoliške šole v Celju. Navzočih je bilo 30 članov in članic ter gostje: gospodični Štefka in Matilda Lecker iz Slivnice pri Št. Jurju ob juž. žel. ter gospa M. Cernejeva iz Griž pri Celju; društvu sta na novo pristopila tovariša g. M. Iglar, nadučitelj v Loki pri Zidanem mostu in g. A. Strigelj, učitelj na Frankolovem; svojo odsotnost je opravičilo pet tovarišev.

V svojem otvoritvenem nagovoru pozdravlja tov. predsednik g. A. Gradišnik navzoče člane in goste prav srčno ter jim izreka ob novem letu iskrena voščila. Poudarja, da je društvo tudi v minolem letu vestno vršilo svojo dolžnost ter kazalo napram javnosti, da si je svesto svoje naloge in da sta mu bila čast in ugled učiteljskega stanu vsekdar nad vse. Opozarja, kako važno je bilo preteklo leto: štaj. dež. učit. skupščina je pokazala, da ima učiteljstvo moč in lastno voljo, zedinjenje štajerskega učiteljstva pa je važen korak v njega organizaciji, in želeli je le, da bi se nade, ki jih gojimo, tudi obistinile. Zedinjenju je pripomoglo mnogo slovensko učiteljstvo, pa tudi naše društvo. Združenemu štaj. učiteljstvu se bo pač kmalu nudila prilika pokazati svoj vpliv. Kakor znano, se je pri zadnji dež. skupščini predložil terno za v odbor disciplinarnega senata; seveda učna uprava ni imela časa ozirati se na tako bagatelnost ter je kar samovoljno poklicala drugega moža v omejeni senat.

Tovariš predsednik nas je dalje opozoril na letošnjo glavno skupščino »Zaveze« v Soštanju. Da se je udeležimo vsi, je gotovo, zakaj to ni le naša stanovska dolžnost, ampak tudi narodna, da pokažemo simpatije do vrlih Soštanjčanov, ki tako krepko vstrajajo v boju proti vsiljivemu nasprotniku!

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika decembrskega zborovanja m. l. je tovariš g. Šah izvajal misli o novem šolskem in učnem redu. Po daljšem razgovoru, pri katerem se je stavil predlog, naj se vsaka nerazumljiva točka v šolskem in učnem redu takoj naznani na naše društvo, da se o tisti pri zborovanju pogovori, se sprejme nastopna resolucija:

»Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj izjavlja pri svojem glavnem zborovanju v Celju dne 6. januarja 1906, da v novem šolskem in učnem redu ne vidi onih določb, katere bi vsemu šolstvu podale tisti napredek, ki se sme dandanes s pravico pričakovati; pač pa je mnenja, da te določbe nudijo tako šolstvu kakor učiteljstvu mnogo nedostatkov in neprilik.«

Nato poda tajnik poročilo o društvenem delovanju v letu 1905. — Blagajnik poroča, da je društvo v letu 1905 imelo 214 K 67 h dohodkov, izdatkov pa 202 K 93 h, torej preostanka 11 K 74 h. Koncem svojega poročila izjavlja, da blagajništva ne more več opravljati. Pregledovalcem računov so bili voljeni tov. Čulek, Recelj in Sivka.

V odbor za leto 1906 so se volili z vzklikom vsi stari funkcionarji, razen tov. g. Šaha, ki nikakor ni hotel več prevzeti blagajništva. Odbor je sestavljen tako-le:

Predsednik Armin Gradišnik — Celje; namestnik Anton Petriček — Žalec; tajnik Rudolf Wudler — Griže; blagajničarka Bogdana Žizek — Sv. Martin v Rožni dolini; arhivar Josip Žager — Celje; perovodja Rajko Vrečar — Žalec; odbornika Ludovik Černež — Griže; Franjo Kranjc — Celje.

Društvo sklene: V letu 1906 je društvo član »Šolske Matice« in »Slovenske Matice« ter postane član »Hrvatske Matice« in se naroči na liste: »Popotnik,« »Ljubljanski Zvon« in »Slovan.« Prihodnje zborovanje se vrši na Svečnico! Tovariši pevci in tovarišice pevke se blagohotno opominjajo, da pridejo takrat točno ob 9. uri k pevski vaji, pri kateri se bodo peli Pauknerjevi mešani zbori in »Ponočni stražnik.«

Učiteljsko društvo za slovenjegraški okraj je imelo na sv. Treh kraljev dan svoje prvo zborovanje v novem letu, obenem občni zbor v slovenjegraški okoliški šoli. Udeležba je bila jako dobra. Zborovanje so posetili večinoma vsi člani, izvzemši enega, ki pa se običajno vedno odlikuje s svojo nenavzočnostjo. Pridružil se nam je tudi okrajni šolski nadzornik.

Točno ob določenem času otvori zborovanje g. društveni predsednik, želeč vsem navzočim prav veselo in srečno novo leto in omeni, da smo zopet pridobili novo članico društvu, namreč gđc. Runovc (Št. Ilj pod Turjakom.) Živela! Nato nam poda namesto preselivšega se društvenega tajnika letno poročilo o društvenem delovanju v minulem letu. Iz tega poročila posnemamo, da je priredilo društvo 6 zborovanj, ki so bila vobče vedno dobro obiskana, dokaz, da vlada zanimanje za društvo. Zaradi preselitve je izgubilo društvo enega člana, marljivega društvenega tajnika, pridobilo pa je dva nova člana. Koncem leta šteje torej društvo 21 članov. Predsednikovo poročilo o stanju društva v preteklem letu se vzame z zadovoljstvom na znanje.

V vznesenih besedah razmotriva nato predsednik pomen društvenih organizacij, odnosno učiteljskih sestankov v društvih, posebno pa v sedanji dobi, ko se zbirajo od vseh strani črni oblaki, preteč uničiti svobodno šolo in učiteljstvo. In ni upati, da nam v doglednem času zasije zarja krasnejše bodočnosti. Zato se shajajmo prav radi v društvenih zborovanjih, ki jih redno in vestno obiskujemo, četudi nam ondi mogoče to in ono ne ugaja in nam ne nudi zabave in razvedrila; že stanovska zavest nam veleva, posečati zborovanja. Ni častno, biti nečlan društva in se ga ogibati iz malenkostnih osebnih ozirov. A ravno tako nečastno pa je tudi, smešiti tega ali onega tovariša, ki ga mogoče ne dičijo tolike zmožnosti in manjše spretnosti v tej ali oni stroki. V društvenih sestankih vladaj sloga in prijateljski razgovor brez osebnih napadov in preziranja! Kot priznan pedagog in izkušen šolnik nam g. predsednik v svojem novoletnem nagovoru poda dokaj praktičnih migljajev pri pouku, katerega imejmo vedno pred očmi: »Non multa, sed multum!«

Z živahnim ploskanjem in navdušenimi živiošklici so pozdravili navzoči ta novoletni nagovor predsednikov.

Nato je sledila volitev odbora za tekoče leto.

Na predlog tov. Šalamuna se izvoli sledeči odbor: predsednik: Vrečko (Slovenjgradec — okolica), namestnik: Trobej (Slovenjgradec — okol.) blagajničarka: gđc. Vrečko (Št. Martin), tajnik: Mohorko (Sele-Vrhe.)

H koncu izraža predsednik svojo in navzočih društvenikov željo, da bi ostal naš obče priljubljeni g. nadzornik tudi nadalje v našem okraju.

Prihodnje zborovanje se določi na Svečnico. M.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Letnik XXVII. Št. 1. — Ta novi »Popotnikov« letnik otvarja z veliko strokovno izvežbanostjo pisana razprava Dragotina Svobode »O razpoložnosti otrok za nauk«. Sestavek je vreden vse pozornosti. — Strokovnjaka bo zanimalo temeljito delo Matije Herica »Stvarna in jezikovna preosnova oblikoslovnih pravil o izračunavanju ploščin in prostornin na naših ljudskih šolah«. — Opombica, ki jo je napisal k III. zvezku Schreiner-Bezjakove »Slovenske jezikovne vadnice«, dr. Jos. Tominšek »Pomožnik »biti« pa predikat« zasluži vseobčo pozornost, ker je pisana s strokovnjaško spretnostjo in jasnostjo. Take razprave bi gotovo najbolj pripomogle, da pridemo na jasno s Kernom in da razkoljemo trde slovniške orehe. — Lep donesek k važni disciplini risanja in oblikoslovja je Jos. Bezlajev pojasnilo o »Perspektivi v ljudski šoli«. — Nad vse marljivi tovariš Ivan Šega opisuje »Šolo v gozdu«. (Die Waldschule in Grunewald.) Opis ima namen, da pridobi nemškemu mestu Charlottenburgu nebroj posnemalcev, a ne samo za bolne otroke, temveč tudi za zdrave, zakaj le taka šola nam bodi vzor. — Isti pisatelj govori v »Pedagoških utrinkih« (116., 117. in 118. odstavek) o alkoholnem vprašanju, o kranjskih ponavljalnih šolah in o znanem predlogu srbskega tovariša Jovanoviča o ustanovitvi vseslovske učiteljske zveze. O tem vprašanju smo mi v preteklem letu

že obširno razpravljali (št. 48. I. I.). Te naše misli uvažuje tudi češki list »Učiteljské Noviny.« — V »Književnem poročilu« govori Janko Bratina o »Sketovi slovstveni čitanki«, Drag. Pribil pa o puljski »Narodni Prosvjeti«, ki smo jo tudi mi omenili (v 2. let. števil.) — »Razgled« prijavlja v razpredelkih »Listek«, »Pedagoški paberki« in »Kronika« obilico najrazličnejših vesti. — Iz navedenega je razvidna raznovrstnost in bogata vsebina 1. letošnje »Popotnikove« številke, ki je lepo izpričevalo dela in zmožnosti sotrudnikov in urednika g. ravnatelja Nerata. — Opozorjamo pa svoje bralce tudi na upravnikovo listnico, kjer pravi, da bi morala biti vsaka šola naročena na »Popotnika«. Mnogo okrajnih šolskih svetov ga je priporočilo kraj. šol. svetom v nakup za učiteljsko knjižnico. Kjer ga ni, tam se ne more govoriti o voditeljevi stanovski zavednosti. Gosp. upravnik se obrača do vseh dosedanjih naročnikov, osobito poverjenikov s prošnjo: širite »Popotnika« povsod. Izkušajte pridobiti novih naročnikov. S tem, da širite »Zavezine« liste, delujete obenem za »Zavezo«, zakaj kjer se dobro godi otrokom, ondi se mati ne pritožuje. To pa še ni dovolj, da se kdo naroči na list, treba ga je tudi plačati. Od vseh strani prihajajo neporavnani računi, a upravnik stoji tu s prazno blagajno. Prav lepo prosimo, rešite nas čim prej teh neprijetnosti. Pomislite, da Vaš ljubi tovariš »Popotnik«, ki Vas zvesto spremlja vsa leta po trnjevi poti stanovske dolžnosti, ne more živeti od samih obljub. — »Popotnik« izhaja 15. dne vsakega meseca v zvezkih ter stoji vse leto 6 K, pol leta 3 K, četrt leta 1 K 50 h. Naročnino sprejema »Zavezin« blagajnik Fr. Luznar v Kranju.

Vabilo družbe sv. Mohorja Bliza se čas za vpis v družbo sv. Mohorja. Vljudno zato vabi in pozivlja odbor številne člane širom slovenske domovine in v tujini, naj se zopet in v čim največjem številu vpišejo v družbo dosedanji in naj pristopi tudi prav mnogo novih! Č. gg. poverjenike prosi, da zopet prevzamejo svoje dostikrat težavno ali tako hvalevredno in koristno delo ter nabere čim več udov!

Književni dar za l. 1906 je sledeči:

1. »Zgodbe sv. pisma«, 13. snopič.
2. »Sveta družina«, vzor krščanskim družinam. Nauki in molitve v posnemo in češčenje sv. družine nazareške.
3. »Pri severnih Slovanih«. Potopis. Spisal Josip Lavtižar, ki nas v tej knjigi vodi k severnim bratom, na Moravsko, Šlezijo, Češko in Galicijo. Opisuje nam lepo tamnošnje kraje, vodi nas po znamenitih zgodovinskih mestih, pripoveduje nam mnogokaj iz starodavne slovanske zgodovine. Knjigo bodo krasile mnoge podobe.

4. »Lešniki«. Knjiga za odraslo mladino. Spisal Jož. Stritar. Obsegala bo knjiga veliko število pesmi, več igrokaznih prizorov, nekatere živalske pogovore, povest »Pavle« in spomine iz mladostnega življenja.

5. »Uporniki«. Zgodovinska povest. Spisal Ivan Lah. (»Slovenskih Večernic« 58. zvezek.) Snov je zajeta iz domače slovenske zgodovine v prvi polovici minulega stoletja.

6. **Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1907.** Odbor se hoče potruditi, da bo vsebina koledarju kolikor mogoče raznovrstna in mikavna. Cenjene pisatelje pa prosi, da mu čimprej pošljejo svoje prispevke.

Nabiralne pole z denarjem naj se odboru dopošiljajo **do dne 5. marca**. Mnogo truda, sitnosti in nepotrebnih stroškov povzročajo tisti, ki ne dopošljejo ob pravem času udnine!

Posamezne ude in take kraje, ki nimajo 15 udov, pa odbor opozarja, da morajo po družbenih pravilih letnini (2 kroni) dodati še 40 vinarjev za opravilne stroške, namreč za zavoj, spremnico s kolkom, delo itd. Seveda morajo potem poštnino, ki znaša veliko več, še sami plačati. Isto velja za posamezne pošiljatve.

Vestnik.

Naš rojak prof. Anton Bezenšek je povišan v službi in prestavljen na I. državni gimnazij v Sofiji. Deloval je celih 20 let kot profesor na gimnaziju »Aleksandra I.« v Plovdivu ter si pridobil zaslug kot pisatelj šolskih knjig v bolgarskem jeziku, kakor tudi kot predsednik »Plovdivskega pevskega društva«, ki ga je ustanovil in kateremu je bil predsednik 10 let. Kakor še pomnimo, je praznoval g. prof. Bezenšek lani ob tem času 25letnico svojega delovanja kot osnovatelj bolgarske stenografije na jako slovesen način. Letošnje povišanje v službi je smatrati kot priznanje kneževske vlade za njegovo mnogoletno neutrujeno delovanje v korist bratskega nam naroda bolgarskega. Čestitamo!

Bela žena. V Žalcu je umrla tovarišu Pristovšku soproga Amalija, v Tomišlju pa je umrla tovarišu Ivo Troštu soproga Rozalija. Naše iskreno sožalje!

„Slovenec“ laže. »Slovenec« piše: »Spominjamo na božični shod kranjskega učiteljstva, kjer so take ničle kakor Perko in Grmek sramotile vrlega učitelja Jakliča samo zato, ker stoji na krščanskem stališču.« To je gola laž! Jakliča ni nihče sramotil zaradi njegovega krščanskega stališča, ampak učiteljstvo je bilo ogorčeno zaradi Jakličevega protiučiteljskega stališča, ker ni privoščil v deželnem zboru vsemu kranjskemu učiteljstvu izboljšanje plač. Sicer pa ve »Slovenec« sam najbolj, na katerem stališču stoji največ — ničel. »Slovenec« ni daleč od tistega stališča.

Kaznovan nadškof. Sarajevski nadškof dr. Stadler, ki je vzgojil tudi ljubljanskega škofa Jegliča, je bil obsojen na 500 K globe, ker je krstil mohamedanca Simonoviča. Nadškofov tajnik Buljan pa je bil obsojen na 48 ur zavora.

Iz odbora družbe sv. Mohorja. Zaradi bolehnosti je iz odbora izstopil gosp. Šimen Janežič, ravnatelj in blagajnik, ki je 33 let deloval neumorno v korist Mohorjeve družbe in si je zanjo pridobil neminljivih zaslug. Na njegovo mesto je bil v odbor izvoljen odvetnik g. dr. Janko Brejc. Za podpredsednika je bil izvoljen g. kancelar Jan. Vidovic, za blagajnika g. prof. Jos. Apih.

V pojasnilo. V 2. letošnji številki smo priobčili notico, kjer pravimo, da so ustanovili v Tolminu pevski klub, h kateremu je hotel pristopiti tudi okraj. šolski nadzornik Lasič. Klub pa da je njegov sprejem odklonil, ker je Lasič eden glavnih stebrov nemške kazine v Tolminu in ker so članice pevskega kluba tudi vrle in poštene učiteljice. K tej notici nam poročajo iz Tolmina: Koncem preteklega leta smo ustanovili v Tolminu pevski klub, h kateremu so pristopili tudi tri tukajšnje ggdč. učiteljice in štirje gg. učitelji. S sporazumljenjem kolegov in koleginj je povabil g. nadučitelj nadzornika Lasiča, naj pristopi h klubu. G. nadzornik pa je hvaležno odklonil vabilo z motivacijo, da noče pristopiti h klubu, ker sta v njem dve osebi, ki ne mara z njima občeovati. Tudi ni res, da je nadzornik Lasič član nemške kazine, ker je sploh ni v Tolminu. Nadzornik je bil član vseh narodnih društev, a je tudi izstopil iz vseh, ker je imel baje zato tehtne razloge. Največ zaslug si je pridobil za podružnico »Slov. plan. društva«, a je izstopil tudi iz te zaradi drugih oseb, ki ga ne morejo trpeti. Ako je občeoval z nekaterimi nemškimi inženjerji, ni še nemškutar. Učiteljstvo našega okraja živi s svojim nadzornikom v miru in slogi, ker občuje z njim kolegijalno in prijateljsko ter je sploh vnet za napredek šolstva.

V Borštu pri Trstu, koprski okraj, je razpisana služba podučiteljice na novorazširjeni dvorazrednici.

Lastna obsodba. Kakor čitamo v »Slovencu«, je izdal prof. A. Kržič knjižico »Kratka katehetika s praktičnimi pojasnili«. V oceni piše »Slovenec« doslovno: »... Odkar so Slomškove Drobince l. 1855. objavile »katehetiko«, ki jo je sestavil Jožef Rozman, takratni učitelj v bogoslovnici v Šentandražu na Koroškem, še ni prišla na svetlo knjiga, ki bi jo bolj potrebovali, kakor je ta, ki jo zgoraj omenjamo. Ne da se tajiti, da je zlasti zadnja leta katehetično slovstvo nekako zastalo. Ni čudal Druge

stvari, ideje, ki zanimajo najširšo javnost, so splavale v ospredje in tako je leglo v ozadje to, kar ne zadeva širokih slojev. A čas je, da se za katehetiko in katehezo, za to eminentno socialno delo, zavzemajo zopet vsi, ki so poklicani delovati na tem polju. V to svrhu je g. profesor A. Kržič z gori označeno knjigo v resnici novega olja prillil svetilnici katehetičnega delovanja. — Uverjeni smo, da bodo po njej segli ne le katehetje, ampak tudi učitelji... »To je bridka lastna obsodba! Od l. 1855., torej že petdeset let, uganjajo naši kateheti samo politiko, zakaj po jasnem »Slovenčevem« besedilu niso tekom pol stoletja storili ničesar za katehetično slovstvo! To je žalosten dokaz, da nimajo naši klerikalni politični pustolovci nobenega smisla za svoj pravi poklic, da jim je vzgoja mladine in lastna izobrazba deveta briga in da je le politično komedijantstvo njih glavni posel. Lepše in pravičnejše ni mogel »Slovenec« obsoditi najzvestejših svojih pristašev, tistih pristašev namreč, ki blatijo po klerikalnih časopisih delavno napredno učiteljstvo. Pol stoletja — izgubljenega! To je brezvestna lahkornost, ki je tako grda in brezprimerna, da jo je moral obsoditi celo — »Slovenec«! Priznati moramo odkritosrčno, da v tem primeru »Slovenec« ne laže. Ne verjamemo pa, da bi obrodila »Slovenčeva« obsodba dober sad. Dokler ne zapro cerkve političnim borbam in dokler se duhovščina ne posveti samo svojemu poklicu, toliko časa ostanejo tudi »Slovenčeve« obsodbe — glas vpijočega v puščavi.

Neumljiva prepoved. Prof. dr. Ozvald predava v goriški čitalnici o slovenski književnosti, oziroma o slovenskih pesnikih. Gojenke-goriškega učiteljskega bi tudi rade poslušale ta instruktivna in zanimiva predavanja. Kakor pa poroča »Soča«, je pri konferenci izposloval ravnatelj Križnič, da ne smejo ukaželjne kandidatkinje k predavanju. Na plese smejo, k predavanju pa ne. Kdo ume to prepoved?!

Zopet cvetka z »Domoljubovega« gnojišča. Zadnji »Domoljub« pripoveduje, da je neka učiteljica nekje na deželi, pa ne na Vipavskem, sklenila, da bo ob nedeljah nadzorovala pri maši otroke, da se ne bodo nespodobno vedli. Pa kaj se zgodi? »Domoljub« pripoveduje: »Omenjena učiteljica dobi od svojega »naprednega« tovariša pismo, v katerem je stalo: »Vi delate nečast vsemu učiteljstvu, ker opravljate mežnarski posel.« Osel! Jaz pa mislim, da bi bilo edino le koristno za učitelja, ko bi prišel ob nedeljah v cerkev in pazil ondi na otroke, da se spodobno vedejo. Ljudstvo bi ga videlo v cerkvi, ljubilo bi ga in ga spoštovalo. Toda učitelja ni in otroci se vedo divje in surovo. In ljudstvo maje z glavo in si misli: Kaj takemu brezvercu naj povišajo plače, saj še tega ne zasluži, kar ima, saj nam ne bo drugega vzredil kot — divjake! Taka je ljudska sodba o učiteljih. Ljudstvo jih ne spoštuje, jih ne ljubi, liberalni velmožje so pa samo zato prijazni z njimi, ker jih rabijo pri volitvah za agitatorje. Oj, učitelji, tužna vam majka! Nobenega pravega prijatelja nimate. Pa prav sami ste si tega krivi. Zadnjič smo pisali, da se učitelji ne boje drugega kot nadzornika. Danes pa pristavimo, da je še nek drug mož, grozan in strašan, pred katerim trepetajo liberalni učitelji in ta je — o strah, o groza — mežnar! — Ta klerikalna »Domoljubova« prismoda bi morala vedeti, da je le njegova krivda, ako se ne vedo otroci v cerkvi dostojno. Saj je vendar katehetova dolžnost, da dopove otrokom, kako se morajo vesti v cerkvi. Ako pa se niso duhovniki petdeset let brigali za verouk in ga po zatrdilu »Slovenca« samega zanemarjali do skrajnosti, potem ni čuda, da so ljudje v cerkvi divji, namesto da bi bili pobožni. Vipavski »Domoljubov« farizej bi moral vedeti, da ni učiteljeva niti učiteljičina dolžnost, da bi opravljala službo policaja. Nadzorujeta otroke le tedaj, kadar je šolska maša. O ostalem se ne izplača govoriti. Vipavski »Domoljubov« sušmar predobro pozna prislovico: »Kjer se povalja osel, tam pusti dlako.« In citirana rezanica nam pove, kdo jo je zagrešil. Le krepko naprej! To nam dela zabavo.

Zakon o regulaciji plač goriškega učiteljstva, ki ga je sprejel goriški dež. zbor v zadnjem zasedanju, je cesar sankcioniral.

„Rdeči prapor“ se bavi v zadnji številki s predlogom tovariša A. Grmka, ki ga je stavil na zadnjem občnem zboru »Deželnega učiteljskega društva«, da se zagotovi pri prihodnjih deželnozborskih volitvah siguren mandat učitelju. Odbor naj stopi v dogovor tudi s socialno demokracijo, da dobi učitelj eventualno mandat v Idriji. Predlog ni prišel na glasovanje, zato je razpravljanje o njem brezpomembno. No, »Rdeči prapor« je to vendar storil ter svetuje Grmku, naj ne deli medvedove kože, dokler še tiči medved v brlogu. Zakaj je stavil Grmek ta predlog, je jasno. Želi on in mnogo drugih, ki so z njim in z nami enih misli, da bi le učitelj poslanec v dež. zboru lahko zastopal koristi svojega stanu in koristi onih, ki so mu po brezpravnosti in po socialnih odnosih najbližji. Kdo so ti, ve vsak. Ta predlog ni bil stavljen kakoli osebi v prilog, temveč je izšel iz mišljenja, ki prošinja naše vrste. Vsaka oseba je tu popolnoma postranska star. Kdorkoli iz naše srede bi prišel do mandata, vsak bi zastopal interese tistih, ki so ga volili, a nikoli bi ne pozabil, da je učitelj naprednega mišljenja. Vzgojila sta nas trpljenje in boj, zato vemo, kako je treba služiti človeštvu, ako je za to dana prilika. Ali bi bilo mogoče nastopati proti delavstvu? — Po zatrdilu »Rdečega prapora« niso slovenski učitelji — odštevši maloštevilne izjeme — še nikjer pokazali delavcem toliko naklonjenosti, da bi jim morali to delavci vračati. Res! Učitelj-siromak, sam brezpraven tlačen in izkoriščen ne more naklonjenosti do delavstva kazati drugače, nego da mu vzgaja in uči otroke. Dasi je to učiteljeva dolžnost, je vendar pri izvrševanju te dolžnosti lepo to, da jo izvršuje učitelj napram delavskim otrokom s tem večjo ljubeznijo, s tem iskrenejšim srcem, čim večje je njegovo uboštvo, čim žalostnejši položaj je tistih, ki mu izročajo deco v vzgojo. Čeprav je to pristransko, a je vendar resnično, saj je to logična posledica naših socialnih razmer in zahteva čustva humanitete. Morda »Rdeči prapor« še ne ve, da zna tudi delavstvo — tudi socialnodemokratsko! — vračati tako učiteljevo delo z zahvalo, celo s solznimi očmi! Ako tega še ne ve, naj se informuje tam, kjer žive otroci delavcev. Taka je dandanes naklonjenost učiteljstva do delavcev. A že taka naklonjenost ni vredna — graje.

Ciril-Metodova družba. Iz koledarja Ciril-Metodove družbe je razvidno, da je v odborih njenih podružnic

na Kranjskem	23	duhovnikov	31	učiteljev
» Štajerskem	21	»	28	»
» Koroškem	12	»	—	»
» Primorskem	12	»	10	»
» Tržaškem	—	»	1	»
v Istri	—	»	—	učiteljev.

Vseh duhovnikov-odbornikov je 68, učiteljev-odbornikov pa 70. Več vneme do družbe je torej med učiteljstvom, ki pa vkljub temu nima svojega zastopnika v glavnem odboru šolske družbe.

Koliko plačujejo posamezne dežele direktnik državnih davkov? Predarelsko z 129.816 prebivalci plačuje 1.119.500 kron, Trst in okolica z 193.247 prebivalci 5.813.600 K, Solnograško z 193.247 prebivalci 2.445.200 K, Gorica in Gradiška z 232.388 prebivalci 1.457.900 K, Istra z 344.173 prebivalci 1.652.600 K, Dalmacija z 501.907 prebivalci 1.812.200 K, Kranjska z 508.348 prebivalci 3.951.300 K, Slezija z 608.918 prebivalci 6.422.500 K, Bukovina z 729.855 preb. 3.225.100 K, Gorenj. Avstrijsko z 809.918 prebivalci 9.972.000 K, Tirolsko z 850.062 prebivalci 6.915.200 K, Štajersko z 1.256.058 prebivalci 15.226.000 K, Moravsko z 2.435.012 preb. 26.346.700 K, Niže Avstrijsko z 3.086.382 prebivalci 11.186.600 K, Češko z 6.318.639 prebivalci 70.566.000 K, Galicija z 7.259.512 preb. 28.936.000 K.

Prvi stan — delavski. Navadno se trdi, da je kmetijski stan prvi, ne le v deželi, ampak v celi državi. Če pa pomislimo, da premožni kmet navadno sam le malo dela ter delo na polju in v hlevu napravijo večina hlapci in dekle — toraj delavci, potem pridemo do zaključka, da je prvi stan — delavski stan, in sicer ne le v mestih ampak tudi na kmetih.

Zdravnikov v Avstriji je bilo 1. januarja letošnjega leta 11.764, za dva manj kakor leta 1904. Šolskih zdravnikov ni v Avstriji. Za to naša slavna učna uprava nima smisla.

Südmarka društvo za ponemčevanje, je imelo preteklo leto 97.935 K dohodkov, za 49.846 K več nego leta 1904.

Koliko imajo vladarji plače. Civilna lista avstrijskega cesarja znaša na leto 22 milijonov kron, pruskega kralja 15 milijonov mark (pruski kralj nima kot nemški cesar nikake civilne liste), angleškega kralja 243.000 funtov šterlingov — 13 milijonov kron, italijanskega kralja 16 milijonov kron, ruskega carja 13 milijonov rubljev. Predsednik francoske republike ima na leto 1.200.000 frankov plače in 700.000 frankov za reprezentacijske in potne stroške.

Kako dolgo žive rastline in drevesa? Na to vprašanje odgovarja »Semaine Horticole«: Najkrajši čas žive jablane, od katerih žive nekatere vrste samo 40 let dočim živi n. pr. bršljan do 450 let, javor 500, breza 600, pomaranča 620, cipresa do 800, platana in lipa 1000 let, jelka 1200, hrast 1500 let. Cedra živi tudi do 2000 let. V Kaliforniji so drevesa ki so stara celo 5000 let.

Razgled po šolskem svetu.

— **Koroško slovensko šolstvo.** Za šolo v Št. Rupertu pri Velikovu so darovali razni dobrotniki in prijatelji za božičnico 1160 K in mnogo darov v blagu. — Pri zgradbi narodne šole v Št. Jakobu v Rožu so že začeli s prvim delom. Dovažajo že kamen, pesek in les. Manjka pa še mnogo denarja.

— **Po nedolžnem obsojen profesor.** Profesor na mornarski šoli v Kotoru M. Radulović, je bil radi nekega nenravnega čina, ki ga je baje zakrivil, obsojen na petmesečno ječo; obenem je tudi izgubil službo. Ko je kazen prestal, se mu je posrečilo dokazati svojo nedolžnost. Za to so mu zopet vrnili naslov profesorja in mu priznali pokojnine 4000 kron in odškodnine 60.000 K za po nedolžnem prebito kazni.

— **Cerkveni muzej** namerava ustanoviti v Sofiji bolgarski minister za uk. in bogočastje Šišmanov.

— **Plača učiteljstva v Bosni.** Temeljna plača učiteljstva v Bosni znaša 1000 K, ki se poviša vsakih pet let za 100 K, tako da naraste v 35 letih na 1700 K. Ni torej čuda, da se zavzema tudi bosensko učiteljstvo za zvišanje svojih službenih prejemkov.

— **Srbsko učiteljstvo.** Na Srbskem je 1364 učiteljev in 875 učiteljic. V letu 1906. prejema učiteljstvo tako plačo: 261 učiteljev po 600 dinarov, 101 po 800, 150 po 1050, 377 po 1350, 275 po 1700, 96 po 2100, 62 po 2550, 32 po 2800, 23 po 3300 in 1 ima 3600 dinarov. Učiteljice imajo: 32 po 600, 190 po 800, 270 po 1050, 200 po 1300, 102 po 1600, 50 po 1900, 25 po 2200 in 8 po 2550 dinarov. V šolske namene je določenih 27% davka.

— **Učiteljsko društvo na Bavarskem** šteje 18.070 članov. Podporna zaloga ima 200.000 mark, a sirotinski fond 1 in pol milijona mark. Iz tega so izplačali 77.000 mark podpor.

Listnica uredništva.

Zaradi tesnega prostora smo morali odložiti več spisov. Ako dobi današnji uvodni članek dovoljen odziv, bomo lahko vedno dodajali priloge, da ne zastaja gradivo. Sicer ni mogoče. — G. Janko Leban na Trebelnem: Izjavljamo, da niste v nikakršni zvezi z notico o učitelju, ki nam ni na čast; torej omenjene notice v lanskem letniku tudi niste pisali.

Upravništvo „Zvončka“

proda več lepih

klišejev po nizki ceni.

Upravništvo „ZVONČKA“

Ljubljana, Rimska cesta št. 7.

Zahvala.

Podpisani smo sprejeli toliko dokazov srčnega sočutja in iskrenega sožalja v bridkih dneh bolezni in zlasti ob žalostnih trenutkih smrti nepozabne nam soproge, sestre, matere, svakinje in tete, gospe

Rozalije Trošt

ki je v 47. letu svoje starosti v naročju svojih najdražjih po dolgi bolezni mirno zaspala v Gospodu dne 18. januarja 1906 v Tomišlju, da nam nedostaje besed, ki bi se mogli z njimi primerno zahvaliti. Zlasti se zahvaljujemo preč. g. domačemu župniku za skrb in tolažbo ob zadnji uri, preč. g. dr. Mauringu in rodbini Japljevi za darovane vence, [kakor tudi g. županu A. Svetetu za vso potrpežljivost v najhujši sili, posebno še domači gđc. Novakovi kakor tudi p. n. koleginjam in g. tovarišu z Iga za spremstvo na zadnji poti, obč. odboroma iz Tomišlja in Verbljenj za udeležbo pri pogrebu g. organistu z Iga za lepo petje, vsem sosedom in sosedam: Bog plati!

V Tomišlju dne 21. januarja 1906.

Ivo Trošt, soprog. — Vladimir, Olga, Janko, Emil, Mimi, Fani, in Ludovik, otroci. — Fani Premrov, Marija Premrov, Antonija roj. Dolenc, sestre. — Tekla Richtig roj. Premrov, in Fr. Richtig. — Vsi nečaki in nečakinje.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je oglašiti pri načelniku (zdaj nadučitelj **Franc Ks. Trošt** na Igu pod Ljubljano).

V društvo se sprejemajo le oni ki še niso nad 45 let stari.

Pristopnina se ravna po starostnih letih, in sicer od 20 do 25 let **2 K 50 v**, od 25 do 30 let **5 K**, od 30 do 35 let **10 K**, od 35 do 40 let **15 K**; od 40 do 45 let **20 K**; poleg tega še **2 K** za prvi smrtni slučaj in **1 K** vpisnine. Letno se plača za rezervni fond **2 K**.

Po društvenikovi smrti izplača načelnštvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po **dve kroni**, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po **dve kroni** za nadaljni slučaj smrti. Konec leta 1905 je bilo pri društvu 198 članov.

Prijatelj slovenske mladine, šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom priporočamo:

- „Zvonček“, III. letnik, nevezan **5 K**, v navadni vezbi **5 K 60 h**, elegantno vezan **6 K 40 h**.
- „Zvonček“, IV. letnik, nevezan **5 K**, v navadni vezbi **5 K 60 h**, elegantno vezan **6 K 40 h**.
- „Zvonček“, V. letnik, nevezan **5 K**, v navadni vezbi **5 K 60 h**, elegantno vezan **6 K 40 h**.
- „Zvonček“, VI. letnik, nevezan **5 K**, v navadni vezbi **5 K 60 h**, elegantno vezan **6 K 40 h**.
- „Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno **3 K**.
- „Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne številke za skupno ceno **3 K**.

Upravništvo „Zvončka“,
v Ljubljani, Rimska cesta 7.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna **J. BLASNIKA** naslednikov
v **Ljubljani**.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak **četrtak** od 11.—12. ure dopoldne in vsako **soboto** od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem **hranilnih vlog** po 4.32%, oddaja **posojil na osebni kredit** po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober **porok in plačnik**, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Ravnokar je
izšel

Ravnokar je
izšel

ROČNI ZAPISNIK

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Spodnje Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudsko-šolskega učitelstva

za **šolsko leto 1905/06., XII. letnik**
Sestavil **L. Jelenc**.

Cena: Za 75 učencev 1 K 40 v, za 100 učencev 1 K 50 v
za 125 učencev 1 K 60 v, za 150 učencev 1 K 70 v.

Ročni zapisnik je prevzela letos »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« od gosp. Štef. Primožiča v svojo last.

Naroča se obenem s šolskimi tiskovinami v tiskarni **Dragotina Hribarja** v Ljubljani ali pa pri vodstvu Zaveze.